

ZVĚSTI

z Maslového vrška

Ročník I. • Číslo 3/2023 • Obecné noviny obyvateľov Horných Pršian.

ZO ŽIVOTA OBCE

Hurá, prázdniny!

Naša obec v spolupráci s Komisiou kultúry, športu a mládeže pripravila v sobotu 1. júla pre všetky deti zábavné podujatie Hurá, prázdniny! Na futbalovom ihrisku sa od tretej poobede začali pomaly schádzať deti z Horných Pršian i okolia. Celkovo prišlo 30 detí a 22 utvorilo tri družstvá. Všetkým zúčastneným sa najskôr prihovril starosta obce a následne slovo odovzdal poslancom OZ a zároveň členom komisie, Ľubici Košťalovej a Viktorovi Murgašovi, ktorí súťaže moderovali. S organizáciou im pomáhala ďalšia členka komisie, Daša Sčensná.

Súťaž sa začala o pol štvrtrej. V prvej časti športových hier zvíťazilo družstvo Silka Mandáka a porazilo tak družstvá Maťka Balogača a Samka Kúdelku. V druhej časti súťaže družstvá hľadali pridelené predmety porozhadzované v tráve hracieho poľa. Najrýchlejší bol tím Maťka Balogača. Po súťaži dostali deti za úlohu vytvoriť pomocou vlastných tiel živé slovné spojenie HURÁ PRÁZDNINY, čo sa im skutočne podarilo. Spoločný výtvor bol odfotený z výšky.

Potom nasledovalo odmeňovanie: deti mali na výber z balíčkov, skákacieho hradu, špekáčikov na opekanie a penovej párty. Väčšinu detí najviac oslovila penová párty, na ktorej sa do sýtosti vyšantili s penou a zatancovali si na pesničky, ktoré im púšťal Viktor Murgaš. Komu nestačila pena, ten sa mohol zabávať aj s vodným rozprašovacím systémom, ktorý prichystal Michal Oravec. Balíčky sodmenami dodala samotná obec, ale aj členovia komisie, ktorí navyše účastníkom podujatia pripravili občerstvenie.

ZO ŽIVOTA OBCE

Vatra SNP

Ako už býva každoročne zvykom, v našej obci sa pri príležitosti výročia SNP zapáľuje vatra. V sobotu 2. septembra nám počasie prišlo a v rámci tejto udalosti sa na futbalovom ihrisku odohral aj priateľský futbalový zápas medzi „domácimi“ a „imigrantmi“. Časy, keď sa obyvatelia Horných Pršian naozaj dali rozčleniť na tieto dve skupiny, však už pominuli, a tak sa hráči dohodli a rozdelili na dve osemčlenné družstvá.

Futbal si prišli zahrať Martin Zanovit, Filip Baláž, Milan Úradník so synom Viktorom, Lucia Sečkárová, Ján Dobrota so synom Samuelom, Marek Vozár, Michal Mozola, Ján Kúdelka,

Michal Oravec a samozrejme aj starosta Ivan Dobrota. Piaty hráči prišli z okolia – z Pršianskej terasy a Malachova. Rozhodcom bol Jakub Snopko. Zápas sa skončil výhrou pre „domácich“ s výsledkom 9:3.

Po zotmení, pár minút pred ôsmou, sa väčšina účastníkov presunula k horiacej vatre, ktorú cez týždeň pripravili Juraj Krnáč, Ivan Dobrota, Bohuš Snopko, Ivan Baláž so synom Filipom, Richard Klimo, Ján Kúdelka a Milan Zanovit. Nasledovala voľná zábava a posedenie pri hudbe, o ktorú sa postaral Viktor Murgaš.

O organizáciu celej akcie sa postarala Komisia kultúry, športu a mládeže v spolupráci so starostom. Hovädzo-bravčový guláš navarili Juraj Krnáč, Bohuš Snopko, Ján Kúdelka a Richard Klimo. Okrem guláša prichystali členky komisie Iva Eremiášová, Janka Kmeťová a Martina Buriková pre všetkých návštevníkov aj grilované mäsko a hranolky, ktoré sa rýchlo minuli.

ZO ŽIVOTA OBCE

Potulky pršianskym chotárom

Komisia sociálneho rozvoja, zdravia a osvetu v spolupráci so starostom obce usporiadali na sviatok Sedembolestnej Panny Márie pre občanov Potulky pršianskym chotárom. Po horúcich dňoch čakalo účastníkov polooblačné počasie s teplotou okolo 20 °C. Zraz bol o 9:30 h na parkovisku Pred závozom, kde všetkých privítal predseda komisie Viktor Murgaš a následne prenechal slovo hlavnému turistovi, Ivanovi Dobrotovi, ktorý účastníkov potulkami sprevádzal.

Pršianskych turistov čakalo 7 lokalít s viacerými zastávkami a pútavým výkladom. Od Pred závozu sa pristavili na Kopaniciach, Lažteku, Vrátach a Lazoch. Po krátkej prestávke pokračovali do Klinu a na Vysočinu. Nakoniec si na Lazoch všetci oddýchli pri ohni, kde si opiekli špekáčiky a slaninku.

Náučnej vychádzky sa zúčastnilo 22 ľudí, najmenší Matúško Baran s rodinou sa odpojili na Lažteku. Viacerí turisti počuli o mnohých zaujímavostiach po prvýkrát, hoci na Pršanoch bývajú od narodenia. Ešte poučnejšie to však bolo pre menších a prisťahovaných občanov. Už teraz sa tešíme na ďalšie potulky.

ŠTATISTICKÉ OKIENKO

Volby do NR SR

Predčasné parlamentné voľby sa konali 30. septembra 2023. Zúčastnilo sa ich 248 občanov Horných Pršian a 13 občanov SR s hlasovacím preukazom. Naša obec tak dosiahla 2. najvyššiu volebnú účasť vo svojej histórii (81,05 %), čím tesne podliezla rekord z minulého roka. Celoslovenská priemerná účasť bola na úrovni 68,5 %. Z celkového počtu voličov (322) sa volieb zúčastnilo 261 a obálku odovzdalo 260. Počet platných hlasov bol 255. Občania si v našom okrsku za víťaza zvolili stranu HLAS – SD s počtom hlasov 63, za ktorou sa umiestnilo hnutie Progresívne Slovensko s počtom hlasov 50. O jeden hlas za ním zaostala strana Smer – SD (49). Podrobnejšie výsledky si môžete pozrieť v uvedenej tabuľke.

Por.	Strana	Počet hlasov	%
1	Hlas	63	24,71
2	PS	50	19,61
3	SMER-SD	49	19,22
4	SNS	29	11,37
5	SaS	25	9,80
6	KDH	11	4,31
7	OLANO A PRIATELIA	8	3,14
8	SME RODINA	6	2,35
9	Demokrati	6	2,35
10	Republika	3	1,18
11	KSS	2	0,78
12	LSNS	2	0,78
13	Piráti	1	0,39

ŠTATISTICKÉ OKIENKO

Počet obyvateľov

K 1. 10. 2023 mala naša obec 385 obyvateľov.

INFORMÁCIE

ZBER VEĽKOOBJEMOVÉHO ODPADU

bude prebiehať
7. 11.

Do kontajnerov je povolené dávať výlučne odpady uvedené v zozname.

Odpad sa bude zbierať do troch veľkoobjemových kontajnerov, ktoré budú rozmiestnené po obci nasledovne:

- pri kultúrnom dome č.11
- pri dome č.44 (obrátka autobusu)
- pri dome č.127 (p. Dvorský)

Do veľkoobjemového odpadu patrí:

*****

- nábytok (rozobratý na menšie diely)
- drevené stoličky a kreslá
- matrace, koberce
- okná, dvere
- sanita (WC, umývadlo)

Do veľkoobjemového odpadu nepatrí :

*****

- burina, tráva, konáre, lístie, uhynuté zvieratá
- komunálny a nebezpečný odpad (elektrospotrebiče)
- papier, sklo, plasty
- drobný stavebný odpad
- železný šrot
- pneumatiky osobných a nákladných automobilov

INFORMÁCIE

Prevádzkový poriadok malej kompostárne obce Horné Pršany. Začatie prevádzky, doba životnosti

Malá kompostáreň, ktorej ročná kapacita neprevyšuje 100 ton biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu zo zelene (ďalej len „BRKO zo zelene“), sa začala prevádzkovať v roku 2023 po vydaní registrácie č. 16/2022 OÚ Banská Bystrica. Životnosť zariadenia nie je obmedzená.

Technický opis zariadenia:

Malá kompostáreň je umiestnená na pozemku s parcelným číslom: KN-E parc. 1233/1 v k. ú. Horné Pršany (Za chrástočkou) na ploche 108 m². Parcelu má vo vlastníctve obec Horné Pršany. Areál zariadenia je oplotený a uzamykateľný.

V malej kompostárni je možné vykonávať zhodnocovanie BRKO zo zelene, ktorého ročná kapacita neprevyšuje 100 ton za kalendárny rok.

Malá kompostáreň so zavedením technológie aeróbného kompostovania na otvorených plochách do základok v hromadách rieši zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu rastlinného pôvodu, ktorý vzniká na katastrálnom území obce. Ide o kontrolovaný riadený mikrobiálny proces s prístupom vzduchu tzv. teplou cestou, pri ktorom teplota kompostovaného materiálu vystupuje najmenej na 45 °C. Táto teplota zabezpečuje dostatočnú hygienizáciu kompostu. Teplota procesu sa kontroluje vpichovým teplomerom. Týmto procesom sa zneškodňuje väčšina patogénnych mikroorganizmov a klíčivosť väčšiny prítomných semien. Väčšie kusy odpadu určeného na kompostovanie (konáre stromov) sa drvia drvičom alebo pomocou ručného náradia.

Pri kompostovaní sa dodržiava receptúra pomeru C : N – miešanie zeleného odpadu s vysokým podielom dusíka (napr. tráva – pomer C : N je 20 : 1) s odpadom s nízkym podielom dusíka (napr. drevná štiepka – pomer C : N je 145 : 1).

Kompostovacia základka sa podľa potreby (najmenej však dvakrát do roka) a pohybu teploty prekopáva, pričom samotný proces kompostovania trvá 3 až 12 mesiacov. Výsledkom procesu je kompost – organické hnojivo s vysokým obsahom trvalého humusu a živín potrebných pre výživu rastlín. Cieľom kompostovania je premena organického odpadu prostredníctvom prirodzeného rozkladu do formy výrazne redukovanej z hľadiska hmotnosti aj objemu, ktorá je zároveň neškodná, hygienicky a esteticky nezávadná. Konečný produkt, čiže kompost, sa využíva výlučne pre potreby obce. Kompost sa aplikuje do záhonov verejných priestranstiev obce.

Prevádzkové hodiny:

Nedeľa: od 09:00 hod. do 12:00 hod.

(každá párna nedeľa v mesiaci)

Malá kompostáreň je po prevádzkovej dobe uzamknutá.

Organizačné a technologické zabezpečenie malej kompostárne: Prevádzku malej kompostárne riadi vedúci prevádzky. S odpadmi dovezenými do zariadenia za účelom zhodnocovania sa nakladá nasledovným spôsobom:

- Vykoná sa kontrola zloženia a obsahu dovezeného BRKO zo zelene, cieľom ktorej je zamedziť prevzatie takých odpadov alebo ich prímiesí, ktoré nie je možné prevziať a následne v zariadení zhodnotiť.
- Poverený pracovník skontroluje kompletnosť a správnosť požadovaných dokladov, ktoré je potrebné predložiť k prevzatiu odpadov.
- Do prevádzkového denníka sa zaeviduje totožnosť osoby, od ktorej sa odpad preberá, množstvo odpadu, ktoré sa určí odborným odhadom, ako aj druh odpadu.
- Po roztriedení sa BRKO zo zelene uloží na určené miesto v areáli zariadenia.
- Do zariadenia je možné prevziať iba BRKO zo zelene, ktorý pochádza z katastrálneho územia obce, a neobsahuje žiadne nerozložiteľné prímiesi, cudzorodé látky, masť, ropné látky ani zvyšky živočíšneho pôvodu.

V prípade, že občan do malej kompostárne donesie odovzdať suroviny, ktoré nie sú vhodné na zhodnocovanie v takomto zariadení, pracovník odpad neprevezme.

Suroviny, ktoré majú vysoký podiel dusíkatej zložky (napr. tráva) budú okamžite zapracované do základky.

Malá kompostáreň slúži výlučne pre potreby obce. Zber odpadov do zariadenia je vykonávaný:

- obyvateľmi obce počas prevádzkových hodín,
- zamestnancami obce, ktorí zabezpečujú zber biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov zo zelene z katastrálneho územia obce,
- ak je to nevyhnutné na dodržanie podmienok kompostovania, do malej kompostárne sa môže prevziať aj BRKO, ktorý je zaradený pod katalógové číslo 20 02 02 – zemina a kamenivo – O, ale iba v množstve nevyhnutnom na dodržanie stanovených podmienok kompostovania.

Obec je oprávnená zhodnocovať nasledovné druhy komunálnych odpadov:

Tab. č. 1 Zoznam zhodnocovaných odpadov zaradených podľa Vyhlášky MŽP SR č. 365/2015 Z. z. ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov.

Katalógové číslo	Názov druhu odpadu	Kategória
20 01 38	drevo iné ako uvedené v 20 01 37	O
20 02 01	biologicky rozložiteľný odpad	O
20 02 02	zemina a kamenivo	O
20 03 02	odpad z trhovísk	O

Maximálna kapacita zhodnocovaných odpadov je do 100 ton/rok.

Vtedy a dnes

Vtedy: Budova štátnej ľudovej školy

Dnes: Budova v súkromnom vlastníctve využívaná na podnikateľské účely

Z kroniky obce vyberáme...

Škola

Jedinou verejnou budovou v našej obci je štátna ľudová škola jednotriedna. Túto školu postavil štát roku 1907 nákladom 12 366 korún. Obecný výbor na mimoriadnom zasadnutí dňa 22. júna 1906 zaviazal sa školskú budovu a jej príslušenstvá vždy v dobrom stave udržiavať, školu raz do roka cez veľké prázdniny vyčistiť, budovu poistiť proti ohňu, platiť príspevkov do penzijného fondu a pod. Pre prípad, že raz príde čas, keď budova školská potrebovať bude nákladnejšie opravy a obec z riadneho rozpočtu by ich nezvládla zaokrýť má sa zriadiť pri obci školský fond, do ktorého si má obec každoročne istú sumu odkladať. Školský fond má okrem toho i horu z ktorej v páde potreby sa časť dreva odpredá.

Vojnové škody

Z budov najviac je poškodená škola. Budova samotná bola zasiahnutá dvoma granátmi čím čelná časť bola úplne vyrútená a v učebni nábytok školský črepinami zničený. Druhý zásah bol v strede od ulice vedľa okna hore vľavo, projektil prenikol až do

bytu učiteľa. Strecha bola črepinami tiež poškodená. Školská dreváreň oboma zásahmi nám bola úplne zničená. Od črepín boli zničené i niektoré ovocné stromky. Celkove ich bolo zničených 8. Niektoré boli došarpané črepinami a museli sa vyťať. Odkvapové rúry a oplatenie boli tiež zničené. Po skončení vojny v roku 1945 bola prevedená oprava školskej budovy natoľko, aby sa v škole mohlo vyučovať.

V roku 1950 bola prevedená generálna oprava celej školskej budovy. Generálnu opravu previedol Matej Oravec, murársky majster v Horných Pršanoch. Generálna oprava školskej budovy si vyžiadala celkový náklad vyše 56 000,- Kčs.

Nový názov školy

Ľudová škola dostáva názov Národná škola a potom Základná deväťročná škola 1. až 5. postupný ročník v skratke ZDŠ. Plný názov tunajšej školy znie Základná deväťročná škola 1. až 5. postup. roč. v H. Pršanoch.

Zrušenie ZDŠ

Dňa, 31. VIII. 1975 bola zrušená ZDŠ a deti postupného ročníka 1 – 4 z Horných Pršian, museli prestúpiť do ZDŠ v Radvani. Už po odchode učiteľa Štanga Jozefa v roku 1973 mala byť tato ZDŠ v Horných Pršanoch zrušená, ale na žiadosť občanov vola ešte ponechaná.

Preto, že vyučovanie v ZDŠ Radvani ma viac výhod, nakoniec sa občania zo zrušením ZDŠ v Horných Pršanoch smierili. Jediná nevýhoda bola tá, že deti musia vyčkávať na autobus jak v H. Pršanoch, tak aj v Radvani a že tieto maličké deti, pri prípadnej havárii autobusu sa ťažšie vedú zachrániť. Pri zrušení ZDŠ v Horných Pršanoch, by bolo navštevovalo I-IV ročník 14 detí.

Pri tak málom počte vyučovaných žiakov, by nebol ani učiteľ využitý.

Ďalší osud budovy

V období rokov 1981 – 1986 za predsedníctva MNV Mateja Klačana začalo budovu školy prerábať Jednotné roľnícke družstvo v Banskej Bystrici na budovu obchodu. Postavili sa nové priečky, vytvoril obchodný sklad, zamurovali sa niektoré okná a vybudovali sa nové vchody so schodmi. Jednota Brezno tam prevádzkovala predajňu Rozličný tovar. Po zrušení Jednoty Brezno prevádzku prevzala Jednota Krupina, ktorá neskôr navrhla obci budovu prenajať za 5000 Sk/mesačne alebo odpredať za 2,6 milióna Sk. Vtedajšie vedenie obce si však nemohlo dovoliť ponuku prijať. Nakoniec tak v roku 2008 skončila budova v súkromnom vlastníctve.

Vec pokrovec

Uvažujem z akého dôvodu sa ideme zaoberať a venovať sa takej bezvýznamnej veci akou je pokrovec. Chodíme po ňom, utierame si doň zablatené topánky a čižmy. Vlastne sa naň pozeráme zvrchu ako na nejaký podradný kus bytového zariadenia. Aj jeho názov pôsobí na človeka cudzo, nepríjemne, tak nejako dedinsky.

Oproti tomu taký koberec, to je niečo! Už v samotnom názve cítiť kvalitu, krásu, úžasné vzory, nádhernú cudzinu. Koberec môže byť závesný, perzský, dokonca lietajúci, no nádhera. Porovnávať pokrovec s kobercom mi pripadá ako porovnávať rybársku osadu s Benátkami.

No čo už. Pokrovec, akokoľvek by sme ho hanili, je vec užitočná a prepotrebná. Od nepamäti je neoddeliteľnou súčasťou každej domácnosti. Používa sa najmä na zakrytie podláh z dreva,

laminátu, PVC, vinylu, betónu, dlažby, v obývačkách, spálňach, kuchyniach, kúpeľniach, na chodbách. Slúži ako tepelná izolácia, ale aj ako ochrana pred zoderaním a zašpinením podlahy. Používa sa aj ako predložka alebo ozdobná prikrývka na posteľ, stola či iných kusov nábytku. Dá sa vyprašiť, vysať, vytepovať, oprat'.

Dôležité upozornenie: pokrovec sa nevyrába v továrni, na horách nerastie. Pokrovec sa tká. Prípravu na tkanie počnúc snovaním až po založenie nití do krosien chodili robiť skúsené „tkáčky“.

Na tkanie potrebujeme pamuk, nastrihané handry alebo textílie a krosná. Pamuk, pripravený v kľbkách, sa na sniciach nakrúca do potrebnej a predpokladanej dĺžky a šírky pokrovca. Nitky pamuku sa zachytia na horných kolíkoch sníc. Krútením sníc do požadovanej dĺžky sa zachytí na dolných kolíkoch a vracia sa opačným smerom. Ak tkáme viacfarebný pokrovec, jednotlivé farby sa nakrúčia v samostatných pásmach v požadovanom poradí. Takto sa naviažu takzvané pásma. Jedno pásmo sa skladá z 12 párov nitiek, na šírku pokrovca je potrebných 12 až 14 pásiem. Každé pásmo sa samostatne zviaže.

Handry a textílie sa strihajú na pásy a stáčajú sa do kľbiek podľa farby, druhu a hrúbky. Samotné krosná pozostávajú z pevnej časti, ale aj pohyblivých a pridaných súčastí – zadný návoj, hrabličky, držiace, ciepy, nitelnice predné, nitelnice zadné, brdo, šliapadlá na nitelnice, navíjací návoj, člnky, cievky a ďalšie drobnosti.

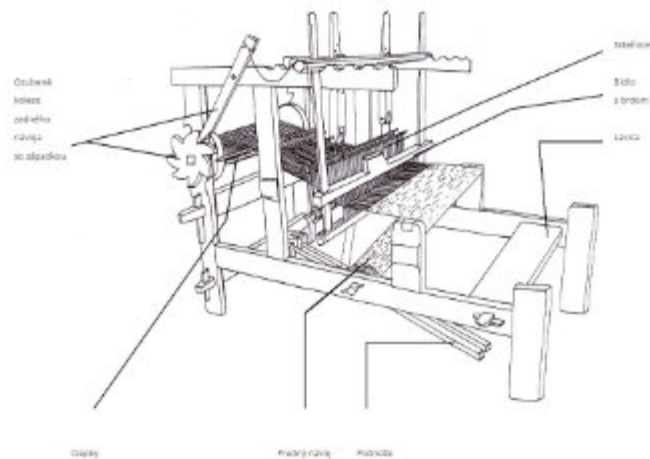

Jednotlivé pásma sa viažu na zadný návoj v stanovenom poradí podľa farby pamuku. Pomocou hrabličiek sa natáčajú na zadný návoj, aby sa neschlpili. Potom sa nitky pamuku v stanovenom poradí pretiahnu cez nitelnice a brdo až po navíjací návoj. Pri samotnom tkaní si šírku farebného vzoru, dielu a ich striedanie určí samotná tkáčka.

Zo spomienok vieme, že sa tkalo u Kozákov, Krajčov, Cestárov, Badinčanov, Halajov, Michalkov, Šestákov, Vozárov, Klačanov a v ďalších domoch. Niekde mali vlastné krosná, ostatní si požičiavali. V súčasnosti vieme len o jediných funkčných krosnách od Halajov, ktoré sa nachádzajú v klubovni kultúrneho domu.

V prípade že sa nájde odvážlivec, ktorý si chce sám utkať pokrovec, musí si zabezpečiť potrebný materiál a zohnať krosná s príslušenstvom. Pre toho, kto si pozorne prečítal toto pojednanie o príprave a samotnom tkaní, to bude hračka.

Za príspevok ďakujeme nášmu čitateľovi.

INFORMÁCIE

Mobilná aplikácia „V obraze“

Chcete byť informovaní o aktualitách z nášho webu? Chcete mať k dispozícii dôležité informácie od nás priamo v smartfóne? Potom je naša mobilná aplikácia – V OBRAZE určená práve vám.

Aplikácia prináša prehľad aktualít z nášho webu, upozorní vás na aktuálne správy, včas sa dozviete o pripravovaných podujatiach a môžete si prehladať aj fotografie alebo dokumenty vyvesené na úradnej tabuli.

Do aplikácie sa nemusíte registrovať a neposkytujete žiadne osobné údaje.

Aké informácie v aplikácii nájdete?

- aktuality,
- záznamy z úradnej tabule,
- pozvánky na akcie,
- fotogalérie.

Čo k aktivácii aplikácie potrebujete?

- smartfón alebo tablet s operačným systémom Android alebo iOS,
- prístup na internet,
- miesto v úložisku telefónu cca 20 MB.

Ako si aplikáciu stiahnuť?

1. V mobile si otvoríte aplikáciu Obchod Play, App Store alebo HUAWEI AppGallery
2. Do vyhľadávacieho okna zadajte názov „V OBRAZE“.
3. Ťuknite na Inštalovať.
4. Po nainštalovaní kliknite na položku Otvoriť (Povolit oznámenia).
5. Po otvorení pridajte nový subjekt.
6. Po výbere subjektu sa dáta automaticky z webu nahrajú do mobilnej aplikácie.

Aplikáciu si môžete stiahnuť aj cez QR kódy

Pre viac informácií kliknite na www.aplikaciavobraze.sk.

LIST JEŽIŠKOVI

Milé deti,

pomaly sa blíži čas Vianoc a my tu máme pre Vás odkaz od Ježiška. Ježiško by chcel poznať Vaše tajné prania a pokúsiť sa aspoň jedno z nich splniť. Preto, ak nejaké prania máte, pošlite Ježiškovi list na adresu Obecného úradu v Horných Pršanoch. List sa pokúste napísať sami alebo s pomocou Vašich rodičov. Nezabudnite sa podpísať.

Veríme, že Vám Ježiško nejaké to pranie splní a na Štedrý večer si tak pod vianočným stromčekom nájdete od neho darček.

Vaše listy posielajte do 10. 12. 2023.

Zápas „Imigranti - Emigranti“

Hurá, prázdniny!

Hurá, prázdniny!

Potulky pršianskym chotárom

TIP NA ČÍTANIE

Kateřina Tučková: Bílá voda

Bílá voda (Host, 2022) je v poradí tretím románom českej spisovateľky Kateřiny Tučkovéj. V prvom románe Žitkovské bohyně (2012) sa venovala osudom ľudových „čarodejníc“ z Bielych Karpát v priebehu dvadsiateho storočia, v druhom románe Vyhnaní Gerty Schnirch (2009) tematizovala vyhnanie občanov nemeckej národnosti z Brna 2. svetovej vojne.

V najnovšej knihe sa ocitáme v dedinke Bílá voda, ktorá bola (a stále je) mariánskym pútnickým miestom. Tunajší kláštor patrila medzi zberné body, kam počas Akcie R namierenej proti rehoľníkom komunisti v októbri roku 1950 násilím privliekli rádomové sestry. Cieľom tejto akcie bolo izolovať ich, aby nemohli prijímať novicky, narušiť tak kontinuitu a nechať rehole „prirodzene“ vymrieť. Dôvodom prenasledovania cirkví v období rokov 1948 – 1989 bol „hlboký rozpor medzi kresťanským a materialistickým svetonázorom tvoriacim základ komunistickej ideológie“ (ÚPN). To sa, ako dnes vieme, nepodarilo.

Hlavné postavy románu sú dve. Bývalá novinárka Lena Lagnerová hľadá v Bílej vode útočisko pred traumou, ktorá ju takmer priviedla k samovražde. Prichádza dávno po udalostiach spreď Nežnej revolúcie. Prijíma ju sestra Evarista, ktorá dnes kláštornú komunitu vedie. Vďaka Evariste sa Lena postupne preberá z letargie a začína rozpletať temný príbeh histórie tohto kláštora. Odkrýva hrôzostrašné krivdy spáchané na týchto

ženách štátnou mocou. Na pozadí Leninej detektívnej práce sa zároveň odvíja jej vlastný príbeh. Čo sa Lene stalo? Kto je v skutočnosti Evarista? Môže byť žena katolíckou kňažkou?

Značnú časť textu tvoria adaptované dobové texty v podobe úradných záznamov a korešpondencie, pretože Tučková v rámci práce na románe realizovala rozsiahly výskum. Preto sme na túto knihu ostatne čakali tak dlho. Viaceré postavy autorka modelovala podľa skutočných osobností, ktoré hrali významnú úlohu v podzemnej cirkvi, ale aj jej bezcharakternému oficiálnemu náprotivku. Výsledkom je napínavý román o dejinách totalitného Československa, úprimnej viere, ženskej nezlomnosti a sile dobra.

Použitý zdroj:

Ústav pamäti národa. Prenasledovanie cirkví 1948 – 1989 (skladačka).

<https://www.upn.gov.sk/data/files/SKL-CIRKVI-SK-web.pdf>

OSOBNOSTI Z NÁŠHO KRAJA

Rodák z Bystrice, ktorý zmenil tvár Šanghaja

Ladislav Eduard Hudec sa narodil v roku 1893 do rodiny staviteľa Juraja Hudeca. Kresliť sa učil u ďalšieho známeho Bystričana, maliara Dominika Skuteckého. Zaujímavosťou je, že abstrahovaný motív Skuteckého obrazu Trh dnes môžeme vidieť

v podobe mozaiky na fasáde obchodného centra Point v blízkosti Štadlerovho nábrežia („Huštáku“) v Banskej Bystrici.

Hudec vyštudoval architektúru na Kráľovskej technickej univerzite v Budapešti. Jeho prvou a jedinou stavbou na území Slovenska bola Kaplnka Panny Márie Kráľovnej (1913 – 1914) vo Vyhniach, ktorá je dnes je národnou kultúrnou pamiatkou.

Nájdete ju v lese neďaleko hotela Termál. Kúpeľná kaplnka je zo štiavnického kameňa, ryolitu, a jej vstupná brána symbolicky pripomína vstup do banskej šachty.

Krátko na to však musel Hudec narukovať, pretože sa začala 1. svetová vojna. V roku 1916 ho na území Poľska zajali a skončil v zajateckom tábore na Sibíri. Našťastie sa mu počas presunu zajatcov podarilo ujsť a cez hranicu sa dostal až do Číny. V Šanghaji sa začala nová etapa jeho života: oženil sa s dcérou zamožného bankára a opäť sa začal venovať svojmu povolaniu, a to s takým úspechom, že sa stal architektom svetového formátu. Za 20 rokov práce v ateliéri navrhol okolo 400 budov: kluby, školy, nemocnice, banky aj súkromné domy. Medzi jeho najvýznamnejšie diela patrí Park Hotel, jedna z prvých výškových budov v Šanghaji, ktorá bola dlhé roky vizuálnou dominantou tohto čínskeho veľkomesta.

Hudec sa túžil vrátiť do svojej rodnej krajiny, ktorá sa medzitým premenila na Československo, ale odradil ho od toho nástup Komunistickej strany k moci. Podobne sa vyvíjala aj situácia v Číne, a tak sa v roku 1945 s rodinou presťahoval najskôr

do Švajčiarska, a napokon zakotvil v USA. Usadil sa v meste Berkeley, kde strávil zvyšok života.

Ladislav Eduard Hudec zomrel v roku 1958. Jeho ostatky boli v roku 1970 prevezené do Banskej Bystrice a uložené na evanjelickom cintoríne. Na Slovensku sa o tomto slávnom architektovi dlho veľa nevedelo, pretože predošlý režim ho ako emigranta považoval za nepohodlnú osobu. Nakoniec sa mu však dostalo pozornosti aj doma: v roku 2012 vznikla nezisková organizácia Centrum architektúry Ladislava Eduarda Hudeca, ktorej poslaním je udržiavať nažive jeho odkaz a podporovať umelecké a vzdelávacie aktivity v Banskej Bystrici. Stálu expozíciu zasvätenú Hudecovi nájdete na Skuteckéh ulici 132/22. Osvetu o jeho poslanstve robí aj čínska študovňa Window of Shanghai sídliaca v štátnej vedeckej knižnici na Lazovnej ulici.

Použitie zdroje:

1. HUDEC, Ladislav. In: Biografický lexikón Slovenska. Zväzok III G – H. Martin : Slovenská národná knižnica; Národný biografický ústav, 2007. 739 s. ISBN 978-80-89023-96-7. 682 s.
2. Fotografia L. E. Hudeca. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b2/Hugyecz_L%C3%A1szl%C3%B3.jpg/460px-Hugyecz_L%C3%A1szl%C3%B3.jpg
3. Centrum architektúry Ladislava Eduarda Hudeca. <https://www.lehudec.org/>
4. Window of Shanghai. Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici. <https://svkbb.eu/detail/window-of-shanghai-2>
5. Zhengyue, Qiao. „Park Hotel represents Hudec's crowning achievement“. Shine News (17. 7. 2017) <https://www.shine.cn/feature/art-culture/1707170787/>

Nový altánok na futbalovom ihrisku

V posledných augustových dňoch vybudovali fanúšikovia futbalu, členovia telovýchovnej jednoty a starosta na mieste starej rozpadnutej unimobunky telovýchovnej jednoty, ktorá „skrášľovala“ priestor pri nových šatniach na futbalovom ihrisku, s finančnou podporou obce nový altánok. Stavebných brigád sa zúčastnili občania Michal Oravec, Peter Šulaj, Juraj Krnáč, Milan Zanovít, Stanislav Sedlák, Ján Kúdelka, David a Jakub Snopkovi, Ivan Dobrota, ale aj Patrik Siládi z Banskej Bystrice. Všetkým dobrovoľníkom ďakujeme, že takto skultúrnilo priestory nášho futbalového ihriska, ktoré navštevujú futbalisti a návštevníci zo širokého okolia. Veríme, že nám bude altánok dobre slúžiť.

RECEPTÁR

Marošove banánové rezy

Cesto: 6 vajec, 150 g kryštálového cukru, 1 PL kakaa, 150 g polohrubej múky, $\frac{1}{2}$ kypriaceho prášku
Krém: 300 ml mlieka, 3 PL polohrubej múky, 250 g práškového cukru, 250 g masla, 1 vanilkový cukor
 Ostatné: marhuľový džem, 3 banány, horká čokoláda

Cesto:

1. Biely s cukrom vyšľaháme dopenista, postupne pridáme žĺtky, polohrubú múku s kypriacim práškom a kakaom.
2. Cesto vylejeme na vymastený a múkou vysypaný plech. V elektrickej rúre pečieme pri teplote 180 °C (na teplotovzdušnom programe na 160 °C, v plynovej rúre na 3. stupni) 15 – 18 minút.
3. Ešte teplé cesto potrieme džemom a necháme vychladnúť. Po vychladnutí naukladáme na cesto banány pokrájané na kolieska.

Krém:

1. Mlieko necháme variť spolu s polohrubou múkou, pokým nevznikne hustá kaša. Za občasného miešania ju necháme vychladnúť.
2. Do masla vmiešame práškový a vanilkový cukor, potom doň pridáme vychladnutú kašu a dobre premiešame.
3. Hotový krém opatrne nanesieme na upečené cesto s banánmi. Nakoniec koláč ozdobíme postrúhanou čokoládou alebo čokoládovou polevou a necháme ho stuhnúť v chlade.

ZVESTI Z MASLOVÉHO VŔŠKA

Zvesti z Masloveho vřška - informačný štvrtročník • Vydáva Obec Horné Pršany, Horné Pršany 11, 974 05 Horné Pršany, IČO: 00313467 • Vydané v októbri 2023 • EV 6114/23/PT • Noviny vyšli z iniciatívy Komisie sociálneho rozvoja, zdravia a osvetu pri Obecnom zastupiteľstve v Horných Pršanoch E-mail: zvestizmaslovehovrska@gmail.com • Šéfredaktor: Viktor Murgaš • Redakčná rada: Mgr. Marianna Bachledová, PhD., Martina Buriková, Mgr. Petra Černáková, Ing. Renáta Dobrotová, Anna Klačanová, JUDr. Janka Kmeťová, Ing. Katarína Mandáková, Natália Murgašová, Miroslava Zanovítová Jazyková úprava: Mgr. Marianna Bachledová, PhD. • Redakcia si vyhradzuje právo krátenia a úpravy rukopisov • Grafická úprava a tlač: Peter Zbončák – storm-design.sk • Nepredajné • ISSN 2730-0994

Životné jubileá

Júl:

Juraj Dvorský
 Milan Kováč
 Jana Sedileková
 Stanislav Sedlák
 Ing. Ján Snopko

August:

Ľubica Dobrotová
 Miroslav Dobrota
 Ivan Riečan
 Miroslava Zanovítová

September:

Drahoslav Chaban
 Richard Klimo
 Eva Michalková
 Ľubica Patrášová
 Mária Škrabská
 Bc. Emília Vozárová

K Vaším jubileám Vám s potešením prajeme do ďalšieho Vášho života to, čo naše srdcia cítia: zdravie, šťastie, lásky veľa, dosiahnutie svojho cieľa...

Výročia úmrtí

Ján Vozár – 5 rokov (10. 09. 2018)
 Jozef Cimerman – 15 rokov (19. 09. 2008)
 Jozef Horváth – 20 rokov (07. 08. 2003)

Narodili sa

V mesiaci júl:

Juraj Vozár
 (rodičia Ivica a Peter Vozárovci)
 Damián Samotný
 (rodičia Dominika Patrášová a Igor Samotný)

Nový život prišiel do Vašej rodiny – a nie je to len život Vášho bábätka. Aj život Vás dvoch teraz naplnia nové zážitky, skúsenosti a radosti. Rodičom srdečne gratulujeme!

PRIPRAVUJEME

November: Veľkoobjemový zber odpadu (7.11.)
 Záver turistického sezóny: H.Pršany - Chata na Diele (25.11.)
 December: Príchod Mikuláša (9. 12.)
 Január 2024: Pršiansky ples (12. 1.)